

VANHOJA LIIKENNEMERKKEJÄ JA KILOMETRIPYLVÄITÄ SUURELLA SAVONTIELLÄ

Kesällä 1997 Kaakkois-Suomen tiepiiri perusti tiehistoriallisen näyttelyn keskiaikaisen Suuren Savontien varrelle. Viime kesänä näyttelyä laajennettiin tuomalla mukaan kilometripylväiden historiaa. Näyttely sijaitsee noin 35 kilometriä Savonlinnasta Mikkelin suuntaan Rantasalmen Kolkonpään kylässä. Liikenneopastuksen historiaa esittelevään, kaikille avoimeen näyttelyyn on opastus valtatie numero 14:n varrelta.

Kilometripylväät

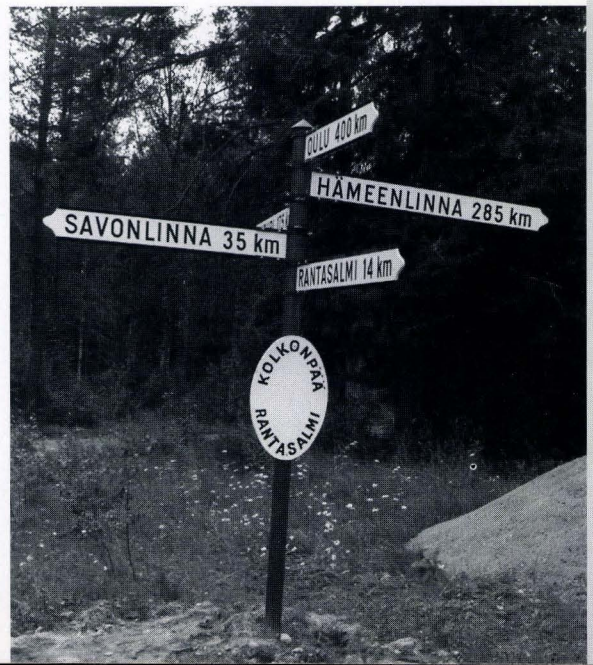
Suomessa siirryttiin kilometrien käyttöön välimatkojen mittayksikkönä vuonna 1888. Tällöin kaikki yleiset maantiet mittattiin. Teiden varsille ryhdyttiin pystyttämään vanhojen virstapylväiden sijaan kilometripylväitä. Pylväät valmistettiin aluksi yksinomaan puusta. Tämän vuosisadan alussa siirryttiin huomattavasti kestävämpään materiaaliin, kiveen. Kolkonpään näyttelyssä on tältä ajalta peräisin oleva suippokärkinen ja varsin krouvia tekoa oleva kilometripylväs.

Tiet siirtyivät valtion haltuun 1921 kun automobiili teki tuloaan Suomenkin maanteille. Tilanne vaati uusia liikennemerkkejä ja opasteita. Kilometripylväät uusittiin kautta maan 1920- ja 1930-lukujen aikana. Vilkkaimmat valtatie varustettiin litteillä kivipylväillä, hiljaisemmat tiet tasapaksuilla, poikkileikkaukseltaan neliönmuotoisilla kivipylväillä. Vuonna 1938 Suomen valta- ja kantatiet saivat varsilleen numeroinnin. Valtateiden kilometripylväisiin numerot merkattiin valkoisella punaisiin ympyröihin. Kantateilla ympyrän väri oli sininen. Teräspylväitä alettiin ensi kerran ottaa käyttöön aivan 1930-luvun lopulla.

Tienviitat

Tienviitoista säädettiin ensi kerran vuoden 1734 Ruotsin valtakunnan laissa: ”Siihen mistä tie poikkeaa kaupunkiin, pitäjään, pajastoon, satamaan tahi muuhun tiettävään paikkaan, pantakoon merkki osoittamaan mihin paikkaansa tie menee.” Määräyksiä viitoista oli edelleen vuosien 1883 ja 1921 asetuksissa.

Kolkonpäässä esillä oleva joulukuusi- viitta otettiin käyttöön 1930-luvulla. Tässä opasteessa puutteena oli se, että siinä mainittiin alkujaan vain lähimmät risteyk-

Kuva: Kimmo Antila. Savonlinnan maakuntamuseo.

set, eikä merkittäviä suuria kaupunkeja, joiden mukaan kulkijat reittisuunnitelmansa laativat. Viittoa uusittiin pitkän keskustelun jälkeen talvisodan kynnyksellä. Joulukuuset olivat käytössä 1960-luvun puoliväliin saakka, jolloin niistä luovuttiin sinivalkeisten etäisyystaulujen tultua voimaan.

Liikennemerkit

Virsta- ja kilometripylväitä sekä tienviittoa pystytettiin jo hevosiikenteen tarpeisiin, mutta liikennemerkit tulivat teiden varsille vasta autoliikenteen myötä. Ne edustavat täten kulkijoiden opastuksen historiassa kaikkein nuorinta kerrostumaa. Näyttelyssä esitellään peräti 15 kappaletta 1920- ja 1930-luvuilta peräisin olevaa liikennemerkkiä.

Ensi kerran liikennemerkeistä säädettiin laissa 1921. Tällöin otettiin käyttöön ainoastaan varoituskolmio, joka oli keskeltä avoin. Itse kolmio oli maalattu valkoiseksi. Merkillä varoitettiin kaikista vaaroista, kuten kuopasta, risteyksestä, mutkasta tai näkemää rajoittavasta kallion nokasta. Myöhemmin 1920-luvulla kolmio maalattiin Ruotsista

saadun mallin mukaan punaiseksi. 1930-luvun alussa aukkoon niitattiin keltainen levy havaittavuuden parantamiseksi. Myöhemmin alettiin maalata merkin keltaiseen keskustausta mustalla erilaisia vaaroista varoittavia symboleja. Vuonna 1937 otettiin uuden liikennelainsäädännön myötä käyttöön pyöreät kielto- ja rajoitusmerkit. Samalla järjestelmää yhtenäistettiin eurooppalaisen järjestelmän mukaiseksi.

Liikennemerkkejä oli 1920-luvulla käytössä vain yksi tyyppi. Vuonna 1937 niitä oli jo 30 kappaletta ja vuonna 1957 eri liikennemerkkien määrä oli noussut 81 kappaaleeseen. Nykyään liikennemerkkejä ja niiden lisäkilpiä on maanteidemme varsilla käytössä noin 250 erilaista tyyppiä.

Olavi Pakarinen

Kirjoittaja on rakennusmestari ja Kaakkois-Suomen tiepiirin perinneyhdistyksen jäsen. Hän on laatinut yhdessä FM Marita Miettisen kanssa vuonna 1994 julkaistun teoksen Suuri Savontie, vanhan valtatie tarina.